

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๔ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล : นายพัต ไชยวงศ์.

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๙๔/๑ หมู่ ๔ ตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ ๐๘๓-๕๗๖๖๙๘๗ Facebook : พัด ไชยวงศ์ Line ID : ๐๘๓๕๗๖๖๙๘๗

๔. เกิด พ.ศ. ๒๕๑๐ ปัจจุบันอายุ ๕๘ ปี

๕. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๖. ระดับการศึกษา : มัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันการศึกษา : กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)

ปัจจุบันกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา

๗. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๗.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๗.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่.....

๘. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๒๐,๐๐๐ บาท/ปี

๙. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก คือ ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ แปลงใหญ่ทั่วไป (ข้าว) อำเภอหางดง
จังหวัดเชียงใหม่ ชื่อเจ้าของแปลง นายพัต ไชยวงศ์ พื้นที่ ๑๐ ไร่ ที่ตั้งแปลงหมู่ที่ ๔ ตำบลหนองแก้ว อำเภอ
หางดง จังหวัดเชียงใหม่

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องการวิเคราะห์ดินการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ และการปรับปรุงบำรุงดิน

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องเปียกสลับแห้งแก้งข้าว

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานเรียนรู้ที่ ๖ เรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่ม

รูปแบบในการถ่ายทอดความรู้ จำเป็นต้องมีการอบรมถ่ายทอดความรู้จากเกษตรกรต้นแบบ นักวิชาการจากศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่ และกรมชลประทาน พร้อมทั้งมีแปลงต้นแบบเพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดความรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

โดย ศพก.อำเภอหางดง มีแปลงเรียนรู้เปียกสลับแห้งแก้งข้าว จำนวน ๓ แปลง ได้แก่

- แปลงตัวอย่าง นายพัต ไชยวงศ์
- แปลงตัวอย่าง นายทิวา สืบขาว
- แปลงตัวอย่าง นายดวงจันทร์ ดวงพัฒน์

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นายพัต ไชยวงศ์ เกษตรกรต้นแบบของ ศพก. อำเภอหางดง ได้รับโอกาสให้ดำรงตำแหน่งที่หลากหลายทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด และประเทศ เช่น ประธานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านระดับอำเภอ ประธานแปลงใหญ่ ระดับอำเภอและระดับจังหวัด คณะกรรมการ ศพก. ระดับจังหวัด คณะกรรมการศูนย์ข้าวชุมชน ระดับจังหวัดและระดับประเทศ และประชาสัมพันธ์แปลงใหญ่ ระดับประเทศ เป็นต้น จึงได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรผ่านการประชุมในเวทีต่างๆ พร้อมเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะปัญหาด้านราคาผลผลิตเกษตรตกต่ำ ทั้งนี้ ได้เห็นด้วยกับการลดต้นทุนการผลิต โดยส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านความรู้การผลิตข้าวคุณภาพและเครื่องมือที่ทันสมัยในการผลิตและเก็บเกี่ยว อีกทั้งยังเป็นแกนนำเกษตรกรในการยื่นหนังสือผ่านทางผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอรับการช่วยเหลือเรื่องการตลาดข้าว ผลักดันให้ผู้ประกอบการรับซื้อข้าวในราคาที่สูงขึ้น และเสนอขอผู้ประกอบการภายนอกพื้นที่เข้ามารับซื้อข้าวในราคาที่เป็นธรรม และเป็นตัวแทนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ในการร่วมเวทีเสวนาต่างๆ ในการผลักดันนโยบายที่เสนอต่อรัฐบาล

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ศพก. อำเภอดง มีแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ มีการวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. มีส่วนร่วมการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก./แปลงใหญ่ ทั้งระดับอำเภอ จังหวัด เขต และประเทศ อย่างต่อเนื่อง และมีรายงานผลการประชุมฯ และมีแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ศพก.

ผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) แรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายพัต ไชยวงศ์ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา) ร่วมกับครอบครัว ที่ตั้งแปลงจังหวัดเชียงราย มาตั้งแต่อายุ ๑๔ ปี เมื่อแยกครอบครัวมาทำการเกษตร (ทำนา) ในพื้นที่หมู่ ๔ ตำบลหนองแก้ว อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จึงได้ลงมือทำการเกษตรแบบดั้งเดิม แต่เมื่อโลกสมัยเปลี่ยนไป ทำให้ต้องปรับตัวให้เข้ากับบริบท หากยังทำการเกษตรแบบเดิม ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยี จะเป็น การเกษตรแบบล้าหลัง อีกทั้งต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ราคารับซื้อตกต่ำ ทำให้เกษตรกรต้องเร่งปรับตัว นอกจากนี้ยังได้เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอดง เข้ามาให้ความรู้และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ด้านต่างๆ และเป็นที่ปรึกษา จึงเป็นแรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการต่างๆ

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาที่พบ ได้แก่ ราคาลดลงจากการผลิตที่สูงขึ้น ผลผลิตต่อไร่ลดลง และเกษตรกรมีอายุเพิ่มขึ้น จึงได้เปิดใจยอมรับหลักวิชาการและนำเทคโนโลยีมาทดลองใช้ในแปลงของตนเอง เมื่อใช้ได้ผลดี สามารถลด ต้นทุนการผลิตได้ จึงเป็นแรงผลักดันในการชวนขยายความรู้ใหม่ๆ มาใช้ และขยายผลให้เกษตรกรในชุมชนต่อไป

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

หลักวิชาการที่นายพัต ไชยวงศ์ นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (แปลงนา) คือการลดต้นทุนการผลิต ได้แก่

๑. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยจะต้องเก็บตัวอย่างดินในแปลงไปวิเคราะห์ธาตุอาหาร เบื้องต้น (ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม) และนำมาคำนวณปริมาณแม่ปุ๋ยที่ต้องใช้ผสม ลดต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีลงได้

๒. การใช้ปุ๋ย PGPR คือปุ๋ยชีวภาพที่ประกอบด้วยแบคทีเรียที่มีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืช โดยแบคทีเรียเหล่านี้จะอาศัยอยู่ในบริเวณรอบรากพืช (rhizosphere) และช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืชในหลายด้าน เช่น ช่วยตรึงไนโตรเจน เพิ่มธาตุอาหารในดิน และผลิตฮอร์โมนพืช ลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้

๓. การใช้แผนแตงในนาข้าว เป็นวิธีการลดต้นทุนการผลิตข้าวที่ได้ผลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยแผนแตงจะช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดวัชพืช ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและลดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

๔. การไถกลบตอซังและการปลูกปุ๋ยพืชสด จะช่วยปรับปรุงโครงสร้างและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีได้

๕. การใช้เทคนิคเปียกสลับแห้งแล้งข้าว เป็นการปล่อยให้ข้าวขาดน้ำในช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้รากและลำต้นข้าวแข็งแรง ระบบรากหยั่งลึก แผ่กระจายลงไปในดินเพื่อหาน้ำ อีกทั้งยังช่วยลดการระบาดของโรคและแมลง และลดต้นทุนการผลิตได้อีกด้วย

๖. การใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนการใช้แรงงานคนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น เครื่องปลูก โดรนพ่นสารป้องกันและกำจัดโรคแมลง รถเกี่ยวข้าว และเครื่องอัดฟางข้าว เป็นต้น

๗. การทำบัญชีฟาร์มอย่างสม่ำเสมอจะสามารถเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตในแต่ละรอบการผลิตได้อย่างชัดเจน

ผสมปุ๋ยน้ำใช้เองเพื่อลดต้นทุนการผลิต

รับมอบเครื่องผสมปุ๋ยให้แก่ ศพก.

การเพาะเลี้ยงแหนแดง และการใช้แหนแดงในนาข้าว

การไถกลบตอซังข้าว

รับมอบเครื่องแพคข้าวสุญญากาศจากกรมส่งเสริมการเกษตร

การใช้เทคโนโลยีเครื่องปลูกข้าว

การตัดข้าวพันธุ์ปนเพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ

การใช้เทคโนโลยีเครื่องเกี่ยวข้าว

การใช้เทคโนโลยีโดรน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ ได้แก่

๑. ศึกษาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ที่ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร ความรู้จากแปลงทดลอง และจากสื่อต่างๆ
๒. วางแผนและคัดเลือกเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้
๓. ลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
๔. หากเกิดสิ่งที่ไม่คาดไม่ถึง เช่น การระบาดของโรคและแมลง ให้ปรึกษาผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ
๕. บันทึกผลการปฏิบัติงานและจัดทำบัญชีฟาร์ม เพื่อทราบต้นทุนการผลิต

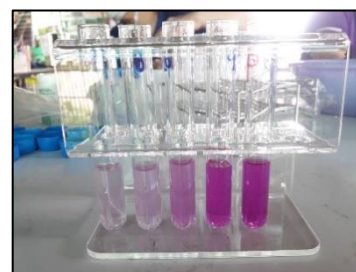
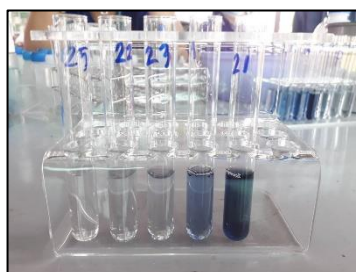
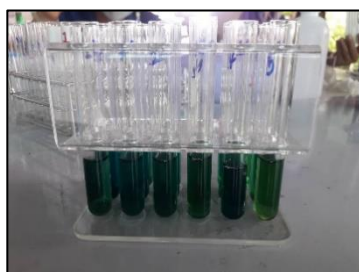
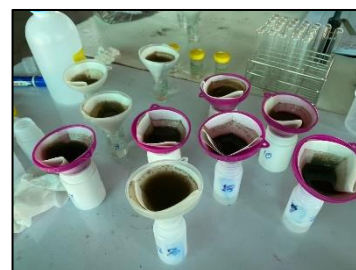
๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน มี ๓ ขั้นตอนหลัก ดังนี้

๑. การเก็บตัวอย่างดิน
 - เก็บตัวอย่างดินในช่วงเวลาที่เหมาะสม (ก่อนการเพาะปลูกหรือก่อนการใส่ปุ๋ย)
 - เก็บตัวอย่างดินจากหลายๆ จุดในแปลงนา (เดินเก็บเป็นรูปซิกแซก) อย่างน้อย ๕-๑๐ จุด เพื่อให้ได้ตัวแทนของดินในพื้นที่นั้นๆ
 - เก็บตัวอย่างดินลึกประมาณ ๑๕-๒๐ เซนติเมตร
 - ผสมตัวอย่างดินจากทุกจุดที่เก็บมาให้เข้ากัน ตากลมให้แห้ง
 - บดดินให้ละเอียด แบ่งดินเป็น ๔ ส่วน คัดเลือกดินออกมาวิเคราะห์ ๑ ส่วน
๒. การวิเคราะห์ดิน
 - นำตัวอย่างดินมาวิเคราะห์ธาตุอาหารเบื้องต้น (ไนโตรเจน, ฟอสฟอรัส, โพแทสเซียม) และวิเคราะห์ความเป็นกรด-ด่างของดิน (pH)

๓. การแปลผลวิเคราะห์:

- เปรียบเทียบผลวิเคราะห์ดินที่ได้กับค่ามาตรฐานของธาตุอาหารที่พืชต้องการ
- ประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดิน และปริมาณธาตุอาหารที่ขาดหายไป

การตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) นาข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๒๐ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก. มีดังนี้

๑) ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเมล็ดพันธุ์	เป็นเงิน ๒๓๐ บาท/ไร่
๑.๒) ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าปลูก	เป็นเงิน ๑,๔๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าปุ๋ย	เป็นเงิน ๓๐๐ บาท/ไร่
๑.๕) สารป้องกันกำจัดโรคและแมลง	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๖) ค่าเช่าที่ดิน	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๗) ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง	เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๕,๒๓๐ บาท/ไร่
รายได้	๘,๐๐๐ บาท/ไร่

หมายเหตุ : ผลผลิตข้าวเหนียว พันธุ์สันป่าตอง ๑ เฉลี่ย ๑,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และราคาขาย (ความชื้นร้อยละ ๒๐-๒๕) เฉลี่ย ๘ บาทต่อกิโลกรัม

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน -
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ -
- ๓) รายได้รายเดือน -
- ๔) รายได้รายปี

ได้จากการปลูกข้าวนาปี และนาปรัง (พื้นที่ปลูก ๒๐ ไร่)

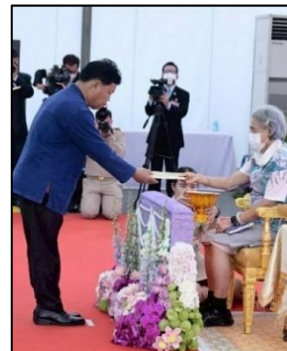
เฉลี่ยรายได้ปีละ ๓๒๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ประโยชน์ต่อตนเอง

เกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้ทำประโยชน์ต่อชุมชน ได้รับความรู้จากหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาสนับสนุน ศพก. ทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง มีเครือข่ายใหม่ในภาคการเกษตร มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร รวมทั้งมิตรภาพที่ได้เข้าร่วมการประชุม การอบรม สัมมนา ต่างๆ ทั้งในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ มีแรงสนับสนุนเพื่อเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขให้แก่เกษตรกร และความรู้ที่ได้ทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ นายพัต ไชยวงศ์ ได้พัฒนาตนเองจนได้รับรางวัลเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๕ โดยได้รับโล่พระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระราชพิธีวันพืชมงคล และได้รับเข็มพระราชทานจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานวันข้าวและชาวนาแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๘

- ประโยชน์ต่อเกษตรกรรายอื่น

เกษตรกรที่เข้ารับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. ได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากเกษตรกรต้นแบบ ฐานเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งองค์ความรู้จากหน่วยงานที่ให้บริการใน ศพก. สามารถนำไปปรับใช้และขยายผลให้เกิดประโยชน์ในแปลงของตนเอง เพื่อเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิตได้ อีกทั้งเกษตรกรมีที่รับฟัง ปัญหาด้านการเกษตร มีคำปรึกษาและวิธีการแก้ไขเบื้องต้นได้

- ประโยชน์ต่อชุมชน

มีแหล่งศึกษาเรียนรู้แก่คนในชุมชน เป็นที่ศึกษาดูงาน เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเกิดการรวมกลุ่มเชื่อมโยงกัน และสร้างเครือข่ายด้านการตลาด รวมถึงใช้เป็นศูนย์กลางในการนัดหมาย ของหน่วยงานต่างๆ

เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ักเรียนในพื้นที่ และเป็นจุดศูนย์กลางในการขยายความรู้ให้กับหน่วยงานต่างๆ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร ของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง สามารถช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้หลากหลาย เช่น ลดการใช้น้ำ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในนาข้าว

- การลดการใช้น้ำ การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง ช่วยลดปริมาณการใช้น้ำได้อย่างมาก เนื่องจากมีการจัดการน้ำในแปลงนาให้มีช่วงน้ำขังและช่วงน้ำแห้งสลับกัน ทำให้ดินสามารถระบายอากาศได้ดี และลดการสูญเสียน้ำจากการระเหย
- การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยช่วยลดการปล่อยก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากช่วงที่ดินแห้งจะช่วยลดการสร้างก๊าซมีเทนในดิน
- การส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ โดยจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพในนาข้าว เนื่องจากดินที่แห้งจะช่วยให้อินทรีย์และไส้เดือนในดินได้รับออกซิเจนมากขึ้น ส่งผลดีต่อการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุ และยังช่วยลดการเกิดโรคและแมลงในนาข้าว

การทำนาเปียกสลับแห้ง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

หลักสูตรหลักของ ศพก. คือการปรับปรุงบำรุงดิน โดยหลังจากการเก็บเกี่ยวแล้วจะไม่มีสารเผาฟางข้าว จึงไม่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM๒.๕) ทั้งนี้ฟางอัดก้อน ยังสามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกร และยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย เช่น นำไปเป็นอาหารสัตว์ นำไปใช้เพาะเห็ด และการทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น

เป็นวิทยากรด้านการเพาะเห็ดในตะกร้าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (ฟางข้าว)

การอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกนาแปลงใหญ่ และเครือข่าย ศพก.
ในการนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาแปรรูปเพิ่มมูลค่า

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นายพัฑ ไซยวงศ์ เกษตรกรต้นแบบของ ศพก. อำเภอหางดง เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ระดับอำเภอ รวมถึงยังเคยดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองแก้ว จึงนับได้ว่ามีความรู้ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่เป็นอย่างดี อีกทั้งได้มีการประสานข้อมูลด้านการเกษตรกับสำนักงานเกษตรอำเภอหางดงอย่างต่อเนื่อง เช่น สถานการณ์การปลูกข้าว และราคาข้าวเปลือก

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. อำเภอหางดง เป็นสถานที่ในการจัดประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ใช้ในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา เกษตรกร และผู้ที่สนใจ เนื่องจากมีความพร้อมด้านสโตนัทศนูปกรณ์ รวมถึงเกษตรกรต้นแบบและคณะกรรมการ ศพก. มีความรู้ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในแต่ละหลักสูตรและฐานเรียนรู้

เกษตรกรต้นแบบ ศพก. และคณะกรรมการ เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน และผู้ศึกษาดูงาน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

การแก้ไขปัญหาเรื่องการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช เกษตรกรต้นแบบสามารถให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้ รวมถึงเปิดรับคำแนะนำหรือความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ และหาหนทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. อำเภอหางดง เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการ รวมถึงเกษตรกรต้นแบบที่ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากการประชุมระดับจังหวัด และประเทศ นำมาแจ้งให้แก่นำในพื้นที่ทราบ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เกษตรกรต้นแบบขยายผลองค์ความรู้ผ่านช่องทางการเป็นวิทยากรให้แก่เกษตรกร นักเรียน และผู้สนใจทั้งในและนอกพื้นที่ เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตร นำไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง ผลลัพธ์ที่ได้ คือสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้จริง มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

นายพัฑ ไซยวงศ์ เป็นผู้มีความสามารถหลากหลาย เช่น ด้านการเกษตร การทำบัญชี การชลประทาน เป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานบูรณาการต่างๆ ในพื้นที่ มีการแลกเปลี่ยนปัญหาในการประชุมระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ และเป็นที่ปรึกษาให้แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

นายพัฑ ไซยวงศ์ เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงด้านการเกษตร เป็นผู้รวบรวมปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน ทั้งยังเป็นกระบอกเสียงและสะท้อนปัญหานั้นให้ผู้บริหารระดับสูงทราบข้อมูล เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรต่อไป

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

เกษตรกรต้นแบบ มีความภาคภูมิใจในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ของอำเภอหาดง เป็นอย่างมาก เนื่องจาก ศพก. เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในด้านการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่จากหน่วยงานบูรณาการต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และภาคเอกชน ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน เช่น สนับสนุนฟางอัดก้อนในการทำปุ๋ยหมักในงาน “เดินหน้าเข้าหาไฟ ลดการเผา อำเภอหาดง” เป็นประจำทุกปี

ความสำเร็จในการเป็นแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงสะท้อนถึงการพัฒนาด้านการผลิต แต่ยังเป็นศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เกิดเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ในปี ๒๕๖๖ นายพัต ไชยวงศ์ เกษตรกรต้นแบบ สพก. อำเภอหางดง ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒ การประกวดศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรดีเด่น ระดับจังหวัด โดยได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ และใบประกาศนียบัตร จากนายกศีก์ดีชัย คุณานุวัฒน์ชัยเดช รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายพัต ไชยวงศ์ มีความเป็นผู้นำและจิตอาสาเป็นอย่างมาก มีความเสียสละเพื่อสาธารณประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทน โดยได้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

- สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองแก้ว
- ประธานคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ
- ประธานแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ
- อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)
- ชาวนาอาสา
- ชลประทานอาสา
- หมอดินอาสา
- ครูบัญชีอาสา
- เศรษฐกิจการเกษตรอาสา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เกษตรกรต้นแบบ เสียสละพื้นที่ของตนเองจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ของอำเภอหาดง มีแปลงเรียนรู้ องค์กรความรู้ ฐานเรียนรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งยังเสียสละเวลาส่วนตัวในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้กลับมาพัฒนา ศพก. และขยายผลไปสู่เกษตรกรและเครือข่ายในอำเภอหาดง

เป็นผู้แทนแปลงใหญ่ข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน มอบข้าวให้แก่ผู้ป่วยจากภัยสงคราม

ศึกษาดูงานต่างประเทศ เพื่อนำความรู้และเทคโนโลยีมาถ่ายทอดในพื้นที่

ตรวจแปลงนาข้าวในฐานะเป็นอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

- ทำวันนี้ให้ดีกว่าเมื่อวาน
- ความอดทนและความใส่ใจ คือเมล็ดพันธุ์ของความสำเร็จ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑.๑ นางสาวเกศรินทร์ ถาคำดี	เกษตรอำเภอหาด
๑.๒ นางปวีณา สุเมธาโชติพงศ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๓ นางวรรณภัสสรณ์ ้วยวัฒน์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๔ นางสาวจันทร์จิรา ตันจินะ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๕ นายพงศ์พัฒน์ ้วยวัฒน์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๖ นายธีระพงศ์ ทาห้ำ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๗ นายอดิศักดิ์ อะปินะ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๘ นางสาวนิธิตรา ประเวช	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

(สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๖ จังหวัดเชียงใหม่)

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๒.๑ การสัมภาษณ์เกษตรกร
- ๒.๒ Focus Group
- ๒.๓ SWOT
- ๒.๔ การระดมสมอง
- ๒.๕ แผนภูมิต้นไม้

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- ไม่มี -

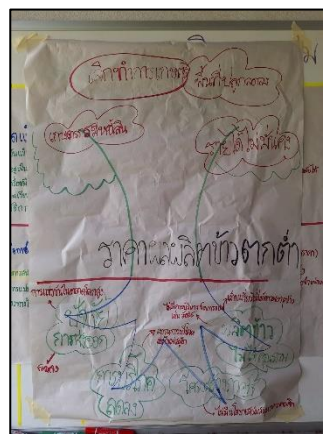
ภาคผนวก

QR-Code
แผนที่ ศพก.เครือข่าย

ภาพกิจกรรม

การถอดบทเรียน โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปี ๒๕๖๘
วันที่ ๒๓ เดือน พฤษภาคม ๒๕๖๘

ภาพกิจกรรม

การถอดบทเรียน โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปี ๒๕๖๘
วันที่ ๑๐ เดือน มิถุนายน ๒๕๖๘

ภาพกิจกรรม

การถอดบทเรียน โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปี ๒๕๖๘

วันที่ ๑๘ เดือน พฤษภาคม ๒๕๖๘

